

Nr_08-1/29_ din _20 /09/ _2021

APROB,

_____/ semnat /____

Maia BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului¹

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ
la punctul de trecere a frontierei „Ocnîța-2”, sectorul poliției de frontieră „Ocnîța” și
punctul de trecere a frontierei „Otaci” din cadrul Direcției regionale Nord a
Inspectoratului General al Poliției de Frontieră

08 septembrie 2021

Raportul a fost elaborat de,

- *Diana MAZNIUC, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Iurie DUBENCO, consultant principat, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Alexandru ZUBCO, Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP*

¹ În baza art. 3 a Hotărârii Parlamentului nr.4 din 04 februarie 2021 privind încetarea mandatului Avocatului Poporului (Ombudsmanului), până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman).

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La 08 septembrie 2021, echipa de vizită în componența:

- 1) ZUBCO Alexandru, șef direcție, Direcția prevenirea torturii Oficiul Avocatului Poporului,
- 2) DUBENCO Iurie, consultant principal, Direcția prevenirea torturii Oficiul Avocatului Poporului,
- 3) MAZNIUC Diana, consultant superior, Direcția prevenirea torturii Oficiul Avocatului Poporului,
- 4) PANOV Diana, avocată, consilieră de monitorizare din cadrul AO „Centrul de Drept al Avocaților” și
- 5) GĂINĂ Sergiu, reprezentant național al Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați

au realizat vizite neanunțate și de follow-up la punctul de trecere internațional al frontierei „Ocnita-2-Sokireanî”, sectorul poliției de frontieră „Ocnita” și punctul de trecere al frontierei „Otaci-Moghilev-Podolsk” din cadrul Direcției regionale Nord a IGPF.

Scopul vizitei: verificarea situației privind respectarea drepturilor cetățenilor străini, solicitanți de azil și/sau persoanelor reținute pentru trecerea ilegală a frontierei de stat, formularea de recomandări pentru îmbunătățirea situației și protecția solicitanților de azil, inclusiv în contextul recomandărilor anterioare din 15 iulie 2020².

Standarde de monitorizare:

- 1) Convenția ONU de la Geneva cu privire la statutul refugiaților, din 1951
- 2) Normele Comitetului european pentru prevenirea Torturii;
- 3) Directiva CoE 2003/9/EC din 27 ianuarie 2003 privind standarde minime pentru primirea azilanților;
- 4) Rezoluția CES nr.663 (XXIV) din 31 iulie 1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 5) Legea 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- 6) Legea 164/2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului;
- 7) Legea nr.200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE

Poliția de frontieră (IGPF) asigură menținerea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, precum și a regimului și ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat, asigură securitate publică, securitatea aeronautică, controlul de securitate al pasagerilor, al bagajelor, al încărcăturilor, al personalului aeronautic, al personalului naval și al personalului de protecție a zonelor de securitate cu acces limitat în cadrul aeroporturilor și porturilor Republicii Moldova. În domeniul combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere, Poliția de Frontieră este în drept să aplice măsura de nepermitere a intrării în Republica Moldova a străinului, în conformitate

² http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/07/Raport_vizita_PTF_Ocnita_Otaci_SPF_Ocnita_5.07.2020.pdf

cu legislația în vigoare. La fel, instituția asigură controlul asupra migrației în punctele de trecere a frontierei de stat (PTF), are și alte atribuții prevăzute de Legea 283/2011.

C. COOPERAREA

Subdiviziunile IGPF monitorizate au manifestat deschidere și au cooperat activ cu echipa de vizită. În același timp, monitorizarea situației la Sectorul poliției de frontieră Ocnița a început cu întârziere, după ce angajații poliției de frontieră au obținut acordul conducătorilor.

Este de menționat, că asigurarea accesului cu întârziere sau îngrădirea accesului funcționarilor Oficiului Avocatului Poporului în incinta locurilor care urmează a fi monitorizate, nu fac altceva decât să evidențieze transparența defectuoasă în activitatea poliției de frontieră.

Avocatului Poporului (Ombudsmanului) îi revine funcția de asigurare a respectării drepturilor și libertăților omului de către autoritățile de toate nivelurile. Activitatea sa contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului inclusiv prin monitorizarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în locurile care asigură detenția persoanelor, având dreptul de a înainta recomandări de ameliorare a comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și prevenirii torturii.

Imixtiunea în activitatea Avocatului Poporului, ignorarea intenționată a sesizărilor și a recomandărilor acestuia, precum și împiedicarea sub orice formă a activității lui, atrag răspunderea juridică. Potrivit al.4 art.3 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului. (Ombudsman), imixtiunea în activitatea Instituției Avocatului Poporului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului Poporului, precum și împiedicarea sub oricare formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.

Avocatul Poporului atenționează angajații poliției de frontieră asupra faptului că accesul Avocatului Poporului, angajaților Oficiului Avocatului Poporului și membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii, precum și a experților și specialiștilor care îi însoțesc pe aceștia în cadrul vizitelor preventive, de documentare, tematice sau de monitorizare nu poate fi restricționat în nici un mod, indiferent dacă la momentul vizitei, sunt sau nu persoane reținute sau deținute. Aceleași prevederi se referă și la accesul la locul presupus că persoanele pot fi private de libertate, accesul la registre și orice alte informații privind tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate. Asigurarea accesului actorilor sus-menționați în instituție, locul de detenție, registre, etc este unul din elementele primordiale de prevenire a torturii/ relelor tratamente. Iar, orice formă de obstrucționare a accesului, constituie o premisă de o bănuială rezonabilă că persoanele reținute pot fi supuse sau sunt supuse la acte de tortură și/ sau rele tratamente. Este în interesul autorității monitorizate să asigure accesul nestingherit, rapid, prompt și calitativ al angajaților Instituției Ombudsmanului în instituție, în special pentru a evita acuzațiile de tortură, etc. **Suplimentar, Avocatul Poporului rămâne consternat de faptul că angajații poliției au ignorat autoritatea și rolul Avocatului Poporului (Ombudsmanul) Republicii Moldova.**

Compartamentul angajaților poliției de frontieră nu corespunde normelor legale și sfidează principiile de funcționare normală a Oficiului Avocatului Poporului. Orice motive tehnice nu pot fi

considerate obiective și nu au nici o justificare, atât timp cât o persoană aflată în custodia Statului reclamă abuzuri și acte de tortură, societatea fiind limitată de informații, inclusiv alternative cu privire la starea și situația lui actuală (inclusiv dacă este sau nu în viață), există dubii rezonabile că acest deținut a fost supus actelor de violență, tortură și /sau rele tratamente și este lipsit de vreun recurs efectiv în apărarea drepturilor sale, etc.

Asumarea unui rol de către angajatul poliției de frontieră ce exced prevederile legale implică bariere în exercitarea de către Avocatul Poporului a mandatului legal și creează premise negative atât pe plan național cât și internațional.

Reiterez că potrivit art.20 a Protocolului Opțional la Convenția ONU împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante, adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de-a cincizeci și șaptea sesiuni a Adunării Generale a Națiunilor Unite prin rezoluția A/RES/57/199, pentru a permite mecanismelor naționale de prevenire să își îndeplinească atribuțiile, Statele-Părți la prezentul Protocol se angajează să le acorde acestora:

- (a) Acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție în sensul Articolului 4, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora;
- (b) Acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție;
- (c) Acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora;
- (d) Posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu un interpret dacă se consideră necesar, precum și cu orice altă persoană despre care mecanismul național de prevenire consideră că poate furniza informații pertinente;
- (e) Libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi;

D. TRATAMENTUL PERSOANELOR STRĂINE ȘI/SAU SOLICITANTE DE AZIL

D1. Situația la PTF „Ocnîța-2-Sokireanî” (în continuare PTF Ocnîța).

PTF Ocnîța reprezintă un punct internațional rutier de trecere a frontierei moldo-ucrainene, localizat în apropiere de orașul Ocnîța și la o distanță de 226 km de mun.Chișinău.

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în ultimii 6 ani nici o persoană nu a solicitat azil la PTF Ocnîța. Registrul de evidență a cererilor solicitanților de azil se află la PTF Ocnîța, urmare a recomandării Ombudsmanului din 15 iulie 2020. În acest sens, reiterăm că recomandarea de strămutare a Registrului respectiv din Sectorul poliției de Frontieră Ocnîța la PTF Ocnîța este realizată! Totuși la întrebarea cum vor acționa polițiștii de frontieră în cazul unei/ unor situații de solicitare a azilului din partea unei/ unui grup de străini, echipa a primit răspuns că decizia va fi luată de conducătorii responsabili de la SPF Ocnîța, în sarcina căreia intră această competență. Prin urmare, se creează o impresie, precum că angajații poliției de frontieră de nivel inferior nu sunt abilitați cu luarea unei decizii, decât doar după primirea indicațiilor de rigoare de la șefi.

PTF Ocnîța nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Toate persoanele sunt conduse la SPF Ocnîța. Iar persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții

sunt transmise Direcției urmărire penală din cadrul subdiviziunii Nord a IGPF. Doar în competența DUP ține de oferirea calității procesuale persoanei, precum și asigurarea garanțiilor fundamentale la reținere, etc au susținut reprezentanții IGPF. La fel, PTF Ocnița nu dispune de pachete alimentare pentru solicitanții de azil.

În perioada 2021 au fost înregistrate cazuri de migrație ilegală (din imprudență). Persoanele, continuă să treacă linia de demarcare a frontierei moldo-ucrainene, fără să cunoască că au trecut-o. Problema este că linia de demarcare a frontierei vizează o fâșie a culturilor agricole de-a lungul traseului Ocnița-Otaci. Astfel, pentru prevenirea situațiilor confuze, IGPF ar putea să marcheze mai multe semne de atenționare pe marginea șoselei, care să inspire o claritate pentru pietoni și șoferi, dacă e posibil. Această recomandare rămâne valabilă. Pe lângă montarea a 2 piloni la începutul localității Ocnița, pe distanța traseului Ocnița-Otaci, precum și în alte locuri urmează de montat semne de atenționare despre existența liniei de frontieră.

D2. Situația la sectorul poliției de frontieră „Ocnița” (în continuare SPF Ocnița)

SPF Ocnița reprezintă un sector de poliție, localizat la intrarea în orașul Ocnița, renovat din fondurile bugetare ale IGPF.

SPF dispune de 2 odăi pentru solicitanții de azil (pentru bărbați și femei cu minori separate) și o cameră de reținere, localizate în subsolul sectorului de poliție. Spațiile au fost renovate în 2018, incluzând hol de acces cu ușă de gratii; bucătărie; masă cu scaune și spațiu pentru pregătire (fără aragaz, microundă, fierbător); un spațiu pentru WC comun; un spațiu pentru duș; 2 odăi cu paturi duble, masă cu a câte 2 scaune; sistem antiincendiar și cameră de reținere. În bucătărie și odăi există geamuri cu gratii. Din momentul deschiderii SPF nu au fost plasate persoane în spațiile respective.

Foto_OAP_acces spre camerele solicitanților de azil_SPF Ocnița_08.09.2021

Potrivit reprezentanților SPF Ocnița, camera pentru reținuți nu este utilizată și rămâne încuiată. Această cameră pentru reținuți este în același spațiu cu odăile solicitanților de azil. Nu este clar, modalitatea de asigurare a protecției în cazul în care în toate odăile vor fi plasate persoane. Conform procedurilor interne, orice persoană reținută este remisă către DUP Nord a IGPF, în sarcina căreia este asigurarea garanțiilor fundamentale. Echipa de vizită, la fel, nu a identificat vreun registru al persoanelor reținute de până la 3 ore. Angajații IGPF au susținut că persoanele reținute pot fi plasate și în izolatoarele poliției, după caz, Izolatorul de detenție preventivă al IP Edineț sau la IP Ocnița (deși IP nu are izolator), renovat recent din fonduri europene. Iar, orice persoană care intră în SPF Ocnița este înregistrată în registrul de vizite.

În opinia, Avocatului Poporului este imperios necesară asigurarea evidenței persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră. Potrivit normelor Comitetului european pentru prevenirea Torturii: (i) Deținuților emigranți în locurile de oprire la punctele de intrare în țară trebuie să li se ofere posibilități adecvate pentru a dormi, (ii) să li se permită accesul la bagajele lor, (iii) la dotările sanitare echipate adecvat și (iv) să li se permită să iasă zilnic la aer. De asemenea, trebuie asigurat (v) accesul la mâncare și, dacă este necesar, (vi) la îngrijire medicală. Potrivit aceluiași norme internaționale interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante include obligația de a nu trimite o persoană într-o țară unde există motive substanțiale să se creadă că există pericolul real ca aceasta să fie supusă torturii sau tratamentului necorespunzător. Respectiv, este imperios necesară asigurarea unei evidențe a persoanelor potențiale solicitante de azil, că au fost remise necondiționat către instituția BMA.

În aceeași ordine de idei, **Avocatul Poporului (Ombudsmanul) susține că instituirea registrelor de evidență a persoanelor reținute și plasate în camerele de reținere temporară în vederea asigurării tuturor garanțiilor antitortură, inclusiv pentru protecția angajaților în cazul alegerii de rele tratamente (inclusiv a celor reținuți de până la 3 ore).**

Cu referire la dreptul la hrană pentru solicitanții de azil și/sau dreptul la un sandwich pentru persoanele reținute (a se vedea normele Comitetului european pentru prevenirea torturii), **Avocatul Poporului susține demersul IGPF în acest sens. Bugetul IGPF trebuie să prevadă asemenea cheltuieli. Iar, angajații poliției de frontieră nu trebuie să recurgă la gestul de bunăvoință în a alimenta persoanele custodiata din resursele proprii.** În bucătăria pentru solicitanții de azil, nu au fost atestate produse alimentare (sandwich) sau apă potabilă. Echipa a fost asigurată că în lipsa solicitanților de azil, aceste bunuri nu sunt necesare, însă în cazul unui flux de persoane, aceștia vor reacționa corespunzător.

Comparativ cu situația din 2020 (când a avut loc o vizită anunțată), constatăm cu îngrijorare că situația încăperilor monitorizare **a degradat esențial din cauza umezelii și igrasiei puternice generate de circulația apelor subterane (care nu au fost luate în calcul la reconstrucția sectorului).** Sistemul de ventilare artificial este nefuncțional, iar ventilarea naturală (cel puțin prin deschiderea geamurilor) nu se realizează. Din cauza umezelii intense, dar și neglijenței, starea lenjerei de pat este impracticabilă. Podeaua este umedă și conține elemente de mucegai. Examinând în totalitate aspectele evidențiate de echipa de vizită, **Avocatul Poporului atenționează SPF Ocnița să nu plaseze nici o persoană în spațiile respective, decât după remedierea neregulilor constatate.** La fel, Avocatul Poporului relevă că plasarea persoanelor în încăperilor solicitanților de azil sau camera de reținere nu poate

depăși o perioadă de cel mult 24 ore. Plasarea familiilor cu copii / persoanelor cu dizabilități va constitui o provocare reală pentru SPF Ocnița. În lipsa facilităților ordinare pentru persoanele vulnerabile, tratamentul acestora poate fi asimilat unui comportament degradant.

Foto_OAP_cameră solicitanți de azil_SPF Ocnița_08.09.2021

Foto_OAP_spații_SPF Ocnița_08.09.2021

Cât privește camera de reținere, aceasta reprezintă o încăpere cu 2 paturi supraetajate și bloc sanitar în aceeași odaie. Geamul este relativ mic și cu gratii, accesul luminii solare este, practic limitat din cauza pereților externi. Blocurile sanitare nu asigură intimitate și sunt amplasate în imediata apropiere de patul de dormit, ceea ce constituie o încălcare. Starea celulei este la fel nesatisfăcătoare, inclusiv din cauza umezelii și lipsei ventilației acesteia.

Foto_OAP_camera de reținere_SPF Ocnița_08.09.2021

D3. Situația la PTF „Otaci-Moghilev”

PTF „Otaci” este un punct de trecere a frontierei moldo-ucrainene, localizat în orașul Otaci (râul Nistru). Fluxul de traversări este unul destul de activ, comparativ cu cel de la Ocnița (de la 500 la 800 traversări zilnic). Echipa de vizită a monitorizat punctul de trecere de nivel I și II.

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în 2021 nu au fost înregistrate cereri de azil. **Echipa de vizită a observat că PTF Otaci deține un alt Registru al cererilor de azil de tip nou, cu data din 19 octombrie 2020. În același timp, Registrul cererilor de azil ce conținea date cu privire la 8 cereri de azil prezentat echipei de monitorizate la 15 iulie 2020 a fost înlăturat din PTF Otaci și s-ar afla la Direcția Nord a IGPF. Menționăm că în raportul de vizită din 15 iulie 2020, Avocatul Poporului a atenționat IGPF cu privire la nereguli în Registrul cererilor de azil, însă nu a recomandat înlocuirea acestuia. Rămân neclare acțiunile de substituție a Registrului respectiv, fapt pentru care se cere o explicație asupra legalității acțiunilor precedate.**

Extras din Raportul de vizită al Avocatului Poporului din 15 iulie 2020:

...în ultimii 8 ani au fost înregistrate 8 cereri de azil. În 2020 nu au existat cereri de azil. Registrul cererilor de azil se află la PTF Otaci, fiind completat cu 8 cereri de azil. Însemnările în acest registru, conțin unele corectări (ceea ce e inadmisibil), inclusiv datele privind anul și ora solicitării nu corespund cu datele inițiale (de ex: perioada 2016). Pe viitor, asemenea corectări nu trebuie să fie admise. Perioada maximă de așteptare de la informarea BMA și până la preluarea de către BMA a solicitantului de azil variază între 4-8 ore. PTF Otaci nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Respectiv, opinăm că solicitanții de azil se aflau pe perioade de peste 3 ore în incinta PTF, cel mai probabil pe un scaun al angajaților. La fel, reiterăm lipsa vreunui WC pe teritoriu (probabil există WC pentru angajați, dar echipei nu i-a fost comunicat). Există un WC public cu plată pe teritoriul adiacent PTF Otaci. În atare condiții, rămâne deschisă întrebarea cu privire la asigurarea necesităților elementare pentru solicitanții de azil/ persoanele reținute de până la preluarea acestora de către organele abilitate.

O altă îngrijorare a fost evidențiată în ceea ce ține de lipsa unui spațiu pentru solicitanții de azil. Membrii IGPF au reiterat că infrastructura PTF nu admite restructurarea unor asemenea odăi, deși la PTF Otaci au existat/ pot fi solicitări multiple de azil. În același timp, la PTF Ocnița, unde nu există nici o cerere de azil, există spații acomodate. La fel, reprezentanții IGPF au reiterat că SPF Otaci încă nu a fost inițiată renovarea spațiului. Potrivit reprezentanților IGPF, PTF Otaci remite solicitanții de azil la SPF Ocnița, de unde urmează a fi predați Biroului Migrație și Azil.

Cât privește, recomandarea Avocatului Poporului din 2020 de a menționa **locul și ora** predării-primirii solicitantului de azil în Registrul cererilor solicitanților de azil, susținem că aceasta a fost executată parțial, or în Registrul menționat nu există rubrica **locul predării** solicitantului de azil, ceea ce este extrem de important în condițiile incertitudinilor cu privire la competențele punctelor de trecere a frontierei și sectoarelor poliției de frontieră. Prin urmare, **Avocatul Poporului își reiterează poziția sa fermă către IGPF de a include în Registrele cererilor solicitanților de azil rubrica privind locul predării-primirii solicitantului de azil de către subdiviziunile Biroului Migrație și Azil.**

Cât privește situația persoanelor reținute, reprezentanții SPF Otaci au comunicat aceleași informații comunicate de SPF Ocnița. Persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții sunt transmise Direcției urmărire penală din cadrul subdiviziunii Nord a IGPF. Doar în competența DUP ține de oferirea calității procesuale persoanei, precum și asigurarea garanțiilor fundamentale la reținere, etc.

Un alt aspect îngrijorător observat de echipa de vizită ține de condițiile de muncă neadecvate ale angajaților poliției de frontieră de la punctul de trecere Otaci, nivelul II. În particular, vagoneta în care este amenajat biroul șefului de tură se pare că a avut de suferit urmare a ploilor torențiale din ultima perioadă, astfel încât podul acesteia riscă să cadă, fie să admită scurgere de apă, inclusiv peste echipament și documentație. Pe lângă aceste aspecte negative, lipsa unei încăperi unde angajații să servească prânzul/ cina, inclusiv de odihnă îi conduce pe aceștia să se simtă dezavantajați comparativ cu restul agenților economici de pe teritoriul, care au condiții bune de muncă, și față de călătorii ce tranzitează frontiera. **Prin urmare, IGPF urmează în termen scurt să identifice soluții pentru amenajarea birourilor de serviciu sigure și crearea spațiilor de odihnă și de luare a mesei în condiții demne. Acest dizeat rezumă și din imaginea poliției de frontieră, cât și din angajamentul IGPF față de angajații săi conform relațiilor contractuale sau de muncă.**

E. CONCLUZII/ PROPUNERI:

În conținutul *Observațiilor finale privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova*, adoptate în cadrul reuniunilor 1600 și 1602 din 27 și 28 noiembrie 2017 de către Comitetul împotriva torturii, se accentuează că „Republica Moldova trebuie să-și intensifice eforturile pentru a aduce condițiile din locurile de detenție la standardele internaționale, cum ar fi Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (*regulile Nelson Mandela*), inclusiv prin asigurarea condițiilor materiale și de igienă adecvate pentru deținuți, inclusiv iluminare naturală și artificială suficientă, sisteme de canalizare și instalații sanitare adecvate, inclusiv veceuri și dușuri, încălzirea celulelor, ventilare suficientă, calitatea și cantitatea adecvată a

mâncării, așternuturi, paturi și obiecte de igienă personală, îngrijire medicală, activități în aer liber și vizite ale membrilor familiei”.³

Avocatul Poporului amintește că, articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale impune autorităților o obligație pozitivă care constă în a se asigura că orice persoană privată de libertate este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea persoanei sunt asigurate în mod corespunzător.

În cadrul vizitei de follow-up din 08 septembrie 2021, au putut fi observate unele împrejurări ce indicau asupra efortului IGPF de a îmbunătăți situația cu privire la protecția solicitanților de azil. Totuși există aspecte ce urmează a fi remediate per ansamblu de IGPF.

Situația de la PTF Ocnița și PTF Otaci rămâne una relativ bună. În schimb, la SPF Ocnița starea izolatorului și a spațiilor pentru solicitanții de azil a trezit îngrijorări serioase.

La fel, lipsa unei camere de reținere temporară la PTF „Otaci”, lipsa spațiilor pentru solicitanții de azil la PTF „Otaci” este de natură să constrângă IGPF să găzduiască solicitanții de azil/ reținuții în condiții materiale necorespunzătoare.

În altă ordine de idei, lipsa registrelor de evidență a persoanelor reținute și plasate în punctele de trecere a frontierei și/sau sectoarele poliției de frontieră indiferent de durată trezește semne de întrebare, iar în unele cazuri îngrijorări cu privire la asigurarea garanțiilor împotriva torturii și sau altor forme de rele tratamente față de persoanele aflate în custodie. Complementar, IGPF urmează să identifice soluții în vederea asigurării drepturilor fundamentale la alimentație, sanitație, asistență medicală, la plimbări în aer curat, acces la bagaje și alte necesități specifice persoanelor din grupurile vulnerabile de risc (minori, persoane cu dizabilități, etc).

În plus, în scopul *protejării integrității fizice și psihice* „Statele nu doar trebuie să se abțină de la provocarea relelor tratamente, dar și să adopte/întreprindă *măsuri preventive*, necesare pentru a asigura integritatea fizică, psihică și bunăstarea persoanelor private de libertate.”⁴

În pct.10 al rezoluției nr.72/163 din 19 decembrie 2017, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a accentuat, în mod special, obligația statelor *de a întreprinde măsuri prioritare, decisive și efective, necesare prevenirii actelor de tortură, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante.*

Urmare, a constatărilor echipei de vizită, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) conducându-se de prevederile art.24 a Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMANDĂ:

Inspectoratului General al Poliției de Frontieră:

³ Pct.18(c) din Observațiile finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova, adoptate de Comitetul împotriva torturii la cea de-a 62-a sesiune (6 noiembrie – 6 decembrie, 2017)

⁴ CtEDO, cauza Mouisel v. Franța, 2002.

- 1) Să informeze toate punctele de trecere a frontierei, în special sectoarele poliției de frontieră și angajații poliției de frontieră cu privire la mandatul Avocatului Poporului (Ombudsmanul) stabilit prin Legea nr.52/2014, inclusiv atribuțiile angajaților Oficiului Avocatului Poporului stabilite prin Legea nr.164/2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului în special, în scopul evitării impedimentelor în perioada vizitelor și tergiversării acestora.
- 2) Să atenționeze angajații poliției de frontieră precum că vizitele Oficiului Avocatului Poporului sunt neanunțate, nefiind necesară vreo dispoziție în acest sens din partea altor structuri ierarhice ale IGPF sau altor instituții. Accesul echipei de monitorizare trebuie să fie realizat imediat, fără impedimente. Orice angajat al Oficiului Avocatului Poporului se va prezenta în baza legitimației de serviciu în cadrul vizitelor de monitorizare.
- 3) Să includă în cursurile de pregătire profesională a angajaților poliției de frontieră ore suplimentare cu privire la studierea prevederilor sus-menționate, inclusiv a prevederilor Convenției de la Geneva, din 1951 cu privire la statutul refugiaților; Directiva Consiliului 2003/9/EC din 27 ianuarie 2003 privind standarde minime pentru primirea azilanților; Normele Comitetului european pentru prevenirea torturii; Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 4) Să marcheze mai multe semne de atenționare pe marginea șoselei, care să inspire o claritate pentru pietoni și șoferi, dacă e posibil în zona de frontieră Ocnița;
- 5) Să stabilească o procedură operațională clară cu privire la **transferul solicitanților de azil dintr-un post spre altul**, dacă este cazul, în special în PTF care nu au spații pentru solicitanții de azil. Aceeași procedură trebuie să prevadă datele persoanei ce a preluat, temeiurile, durata deplasării, mențiune despre predarea persoanei funcționarului abilitat, etc. **Această recomandare este repetată.**
- 6) Să includă în **Registrele cererilor solicitanților de azil rubrica „locul predării-primirii”** solicitantului de azil de către subdiviziunile Biroului Migrație și Azil;
- 7) Să asigure **evidența persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră (reținute, plasate în camerele de reținere temporară sau în camerele pentru solicitanții de azil) pentru înregistrarea** (datelor persoanei, ora plasării în odăi/ camere, componența familiei (sau dacă nu este însoțit de familie), facilitățile distribuite acesteia, date despre persoanele ce au vizitat (polițiști, procurori, etc), ora plimbării, ora alimentării, date despre asistența medicală, date despre leziuni vizibile, ora predării acesteia altor instituții, instituția primitoare) **acestora într-un registru special, inclusiv pe perioada de până la preluarea acestora de către organele abilitate. Această recomandare este repetată.**
- 8) Să remedieze **neregulile constatate privind condițiile materiale de plasare a solicitanților de azil și reținuților în SPF Ocnița**. Pe durata realizării acțiunilor de reparație/ renovare a subsolului clădirii SPF Ocnița, orice plasare a persoanelor în spațiile respective este contraindicată.
- 9) Să identifice soluții în vederea asigurării unei **odăi temporare în cadrul PTF Otaci** pentru plasarea persoanelor solicitante de azil și/sau reținute, cu respectarea dreptului la alimentație, apă și sanitație pe perioada de până la preluarea acestora de către organele competente. **Această recomandare este repetată.**
- 10) Să identifice, în termen scurt, **soluții pentru amenajarea birourilor de serviciu sigure și crearea spațiilor de odihnă și de luare a mesei în condiții demne de muncă pentru angajații poliției de frontieră din PTF Otaci, nivelul II (reparația vagonetei, fie amenajarea unei alte încăperi, etc).**

11) Să distribuie copia raportului respectiv Direcției regionale Nord a IGPF, PTF „Ocnîța”, PTF „Otaci” și SPF „Ocnîța” pentru informare și reacționare, după caz.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executori:

Diana MAZNIUC,

Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Iurie DUBENCO

Consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru ZUBCO,

Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /